

Бібліятэка без бібліятэкара — перспектыва заўтрашняга дня

Згодна з інфармацыяй, атрыманай у Міністэрстве культуры РБ, тут цяпер 4765 бібліятэк.

Як паведаміў карэспандэнту «Звязды» начальнік аддзела ўстановаў культуры і народнай творчасці міністэрства Уладзімір Шышкін, у апошнія два гады працэс скарачэння ў нашай краіне колькасці бібліятэк нарэшце замарудзіўся. Для прыкладу, калі ў 1997 годзе ў Беларусі зачыніліся 22 бібліятэкі, у 1998-м — 11, то летась агульная колькасць бібліятэк Міністэрства культуры зменшылася толькі на 2 адзінкі. Хаця дзеля справядлівасці трэба даўважыць, што па-ранейшаму істотныя страты нясе сельская мясцовасць, дзе толькі летась было зачынена 8 бібліятэк (па тры бібліятэкі ў Мінскай і Гродзенскай абласцях). А вось адчыняюцца новыя бібліятэкі пераважна толькі ў гарадах і гарадскіх населеных пунктах (у мінулым годзе адчынілася 6 новых бібліятэк у Брэсцкай вобласці).

Пэўныя пазітыўныя зрухі намеціліся летась і ў матэрыяльна-тэхнічным стане: так, колькасць бібліятэк, якія патрабуюць капітальнага рамонту, зменшылася за год з 366 да 324 адзінак, а колькасць бібліятэк, якія знаходзяцца ў аварыйным стане, скарацілася з 26 да 16 адзінак. Са 143 цэнтральных бібліятэчных сістэм (ЦБС) 60 працэнтаў на сённяшні дзень ужо камп'ютэрызаваныя. У лідэры па камп'ютэрызацыі бібліятэк выйшлі Магілёўская, Гомельская і Брэсцкая вобласці. Напрыклад, у Брэсцкай вобласці з 19 ЦБС камп'ютэрызавана ўжо 18. А ў аўтасайдэрах апынулася Гродзенская вобласць, дзе камп'ютэрызаваны ўвогуле толькі 2 цэнтральныя бібліятэчныя сістэмы.

З іншых тэндэнцый мінулага года заслугоўваюць увагі далейшы рост у бібліятэках колькасці чытачоў, які назіраецца ў Беларусі пачынаючы з 1990 года, і сур'ёзныя праблемы з папаўненнем бібліятэкамі сваіх кніж-

ных фондаў. Летась да «арміі» чытачоў далучыліся яшчэ 14,6 тысячы «навабранцаў», а ўсяго наведвальнікамі бібліятэк з'яўляюцца ў нашай краіне ўжо 4 млн. 141 тыс. 800 беларусаў. Сярэдні паказчык ахопу насельніцтва бібліятэчным абслугоўваннем складае па краіне 40 працэнтаў (у Віцебскай вобласці ён дасягае 48, а ў Гродзенскай — 49 працэнтаў).

У той жа час аб'ёмы паступленняў кніжных навінак у бібліятэчныя фонды зноў пачалі істотна скарачацца: у 1999 годзе кніжныя сховішчы бібліятэк папоўнілі 1 млн. 892 тыс. 700 новых кніг, а ў папярэднім годзе іх колькасць дасягала 2 млн. 356 тыс. 400 адзінак. Пры норме фінансавання камплектавання кніжных фондаў не менш як 15 працэнтаў ад агульнага фінансавання бібліятэк, рэальна ў сярэднім па краіне гэты паказчык не перавышае 8—9 працэнтаў (толькі ў Магілёўскай вобласці ён склаў летась 16—18 працэнтаў). А спіс сацыяльна

значнай літаратуры, якая атрымліваецца бібліятэкамі бясплатна, звужаецца з 50 да 21 наймення (у папярэднія гады ён уключаў у сябе 70, 90 і нават 117 кніжных найменняў).

З-за фінансавых праблем Дзяржаўная нацыянальная бібліятэка была вымушана адмовіцца ад падпіскі на другое паўгоддзе мінулага года на 466 камплектаў часопісаў і на 48 камплектаў газет. Цяпер у Нацыянальнай бібліятэцы адсутнічаюць ужо 268 найменняў часопісаў, на якія тут раней ажыццяўлялася пастаянная падпіска.

Вялікую дапамогу ў камплектаванні бібліятэк Міністэрства культуры кніжнымі навінкамі аказалі летась нашай краіне пасольствы Францыі і Ізраіля, Брытанскі савет, Польшкі інстытут, урад Масквы, бібліятэка-фонд «Рускае замежжа», Рускі грамадскі фонд Аляксандра Салжаныцына і парыйскае выдавецтва «ИМКА—ПРЕСС».

Надзвычай нізкая заробатная плата ў сферы культуры

стала прычынай рэзкага адтоку спецыялістаў з бібліятэк у іншыя сферы, і ў першую чаргу кадравы дэфіцыт закрануў гарадскія бібліятэкі. А найбольш востра праблема дэфіцыту кадраў стаіць сёння, як гэта ні дзіўна, у беларускай сталіцы. Прыкладом толькі адзін факт: у Рэспубліканскай навукова-тэхнічнай бібліятэцы заставаліся вакантнымі адразу 37 працоўных месцаў. А за выпускнікамі бібліятэчнага факультэта мінскай бібліятэкі выстройваюцца ў чэргі.

Пры вельмі высокіх конкурсах у апошнія гады ў Беларускім дзяржаўным універсітэце культуры на спецыяльнасць «бібліятэказнаўства» вышэйшую адукацыю маюць сёння толькі 26,5 працэнта ўсіх работнікаў бібліятэк Міністэрства культуры. У немалой ступені на гэты паказчык уплываюць зусім невялікія лічбы прыёму, якія міністэрства збіраецца ў бліжэйшы час нарэшце перагледзець.

Надзея НІКАЛАЕВА.